„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницом на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. за пола године $17^1/_2$ дин
за четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 168. У Новом Саду у уторак 1. (13.) новембра 1883. ГОДИНА XVIII.

Политички преглед.

Буџетски одбор аустријске делегације имао је 28. октобра седницу у којој је обављена генерална дебата о окупационом кредиту за 1884. годину. Пре но што се приступило расправи овога предмета изјавио се министар **Калноки** на питање делегата Демела **о догађајима у Србији.** Министар рече да је врло тешко изнети праву слику садањег положаја у Србији, а још теже да је обележити правац даљег развитка његовог. Непосредна повода побуни дало је по министровом мишљењу разоружање, но то да је била тек само излика. Садања увбуна да је врло добро организована; средиште њено да је у Бољевцу; земљиште што га је буна захватила да износи 20 до 30 четвороугових километара. Становништво тог краја да је већином бугарско и румунско, и да је до сада већ више пута правило неприлике влади београдској. Владини органи — рече Калноки — погрешили су у више прилика кад се оружје имало предавати, а то и близина границе допринело је да се побуне сељаци, које су на то подстицали агенти радикалног одбора. Министар рече даље да је покрет локализован и да једину бригу задаје то, што се види да је исти врло добро организован. Калноки напомену за тим да се у Београду надају да ће војсци поћи за руком да сломије отпор и устанак сасма угуши. Најзад напомену министар, да се не може напред рећи у колико ће догађаји у Србији деловати на ову монархију. Покрет да није ни народностан, ни политичан, ни противдинастичан; у њему да се огледа насилан отпор против авторитета владиног. Аустроугарски интереси да изискују да се насиље што пре и што енергичније свлада. Прваци радикалне странке да су с тога ухапшени што у Београду држе да могу доказати, да су исти умешани у овом покрету. — Тако Калноки о догађајима у краљевини Србији, о којима он држи да им је све и сва па чак и „близина границе“ више крива, но трогодишње пашовање навови напредњака.

У истој седници добио је и министар **Калаји** прилике да се приликом расправе окупационог кредита поново изјави **о Босни.** Министар је у главном опетовао све оно, што је у своје време саопштио у одбору четворице угарске делегације. Оном приликом изјавио је Калаји да између Босне односно босанских области и суседних покрајина турских, односно дотичних турских уреда владају најповољнији одношаји. Осим тога позабавио се министар овога пута мало подробније с питањем о насељењу Босне. У том погледу рече Калаји да је ове године покушао у Босни Тиролце населити и да му је покушај овај врло добро за руком пошао. До сада има већ три тиролске насеобине. Једна насеобина налази се код Коњице, на друму што у Мостар води; остале две насеобине смештене су у околини Маховљана. Насељеници око Коњице налазе се на добрима овдашњих мухамеданских ага и бегова, а они око Маховљана насељени су на државна добра. Први дају беговима и агама трећину од производа; од земље што их сами раскрче не плаћају у прво време ништа, касније даваће деветину производа. Насељеници ови имају право да граде себи куће, а ако то не би у стању били учинити, дужни су им аге и бегови кућу и остале зграде новдати. Насељеници на државним добрима добили су на употребу војничке бараке, док себи куће не сагреде. Да овим насељеницима добро иде — рече министар — види се и из тога, што се исти обраћају својим рођацима и пријатељима у Тиролској позивајући их да и они дођу у Босну. Најзад очитова Калаји да ће се и у будуће у погледу насељења придржавати садањег правца, и да ће влада и на даље свима средствима подупирати насељавање. — Упитан да разјасни, зашто је на субвенционисање вероисповедних школа одређена свота у прорачуну за идућу годину за читаву трећину смањена, одговорио је Калаји да је с тога тако учињено, што је више општина молило да се укину њихове вероисповедне школе, те да се на место ових оснују комуналне школе. — На питање Клајићево: зашто је контингенат католичких новака највећи? одговорио је министар, да се то није тако намерно догодило, и да се има једино случају приписати, што је новачење такав резултат донело. — Покамо да ће се Калаји и у будуће најиздашније бринути за разне културтрегерске насеобине у Босни; о том смо и без уверавања министровог били потпуно убеђени. Но оно што је Калаји рекао о субвенционисању вероисповедних школа и о смањивању за ову цел одређене своте, — требало је мало јасније образложити. Које су то општине, што су поднеле оне молбе на укидање вероисповедних и уважање комуналних школа? Што министар није именовао те општине да се види имали међу њима и српско-православних? Ми знамо да су се српско-православне општине увда најживље опирале комуналисању својих вероисповедних школа, те из тога закључујемо да су дотичне молбенице поднеле једино католичке општине, којима наравно да је све једно, а имали своју вероисповедну или такозвану комуналну школу; шта више за њих је задња још пробитачнија, јер налазе у њој све а можда и више но што имају у својој вероисповедној школи, а не морају за издржавање њено ни онолико трошити, колико данас, уз потпору владину, троше на вероисповедну школу своју. Српско-православне вероисповедне школе не само да досад нису примале никакву потпору из земаљске благајне, но су њиховом оснивању и развитку свакојаке сметње на пут стављане. Оно смањивање своте, одређене на потпомагање вероисповедних школа не иде у прилог буџету босанском, јер како су те школе по свој прилици све католичке, којима је досад само субвенција давана, и како ће сада на њихово место ступити школе комуналне, које ће се у целости издржавати из земаљске благајне, то је свакоме јасно да ће благајна ова сада много више оптерећена бити, и то у корист католика. То је — равноправност у пракси.

И нехотице задрхта у човека рука кад узме један или други лист да прочита **вести из Србије**, крваве резултате окрутних, реакционарских мера „човека од акције“. Стање у које су назови напредњаци и начелни пријатељ и сљедбеник њихов довели младу краљевину српску, тако је жалосно, средства, која се у овој можда и намерно изазваној борби употребљавају против политичких противника, тако су жалосна и јадна, и тако постидна по уставну земљу и у слободи одрастао народ, да се човек и нехотице мора да запита дал су то Срби, дал су то људи што данас у Србији — облаче; рекосмо облаче, јер нама не изгледа да ће употребљене мере бити у стању разведрити натуштено небо српско и разагнати оне црне облачине, које се данас вију над Србијом, на вељу радост противника народа српског. Док једне вести јављају да је војска при продирању у побуњене крајеве имала јачег окршаја с устаницима, и да је том приликом осим осталих војника пало још и неколико официра и један потпуковник, дотле друге јављају да је устанак толико колико и савладан. При нападају на Зајечар веле да је устанике предводио скупштинар Жика Миленковић. Нападај овај веле да је био одбијен, но он доказује уједно да устаници нису одвећ слаби, док се смедоше подухватити на Зајечар напасти. И заузимање кланца Честобродица није било без окршаја. И позицију код Калафата нису устаници олако напустили. Устанике у околини Бање веле да је предводио посланик Дидић. Говоре да је пуковник Хаџић заповедник војске против Дидића растурио ове устанике. Дидић и још многи други да су одбегли преко границе. Бањски котар да је предао оружје. Војска Николићева да је посела сва села, којих становници учествоваху и устанку. У бољевачком котару да је ухапшено 200 устаника. — Било како му драго, проливања крви било је доста, и оно треба чим пре а најбоље одмах да престане, ако се жели добра земљи и народу и свему осталом што с овима у свези каквој стоји. Проливеном крвљу покајани су обострани греси, а дао би бог да то буде последње кајање. Ми смо уверени да ће тако и бити, јер „напредњаци“ свршили су своје за навек.

Реакционарски указ „човека од акције“.

Српске Новине од 26. окт. доносе следећи указ:

На предлог вашег министарског савета, а на основу члана 56 и 38 устава.

Узимајући у обзир, да се и у срезу бањском, округа алексиначког, пореметио мир и послушност према властима,

Нареди ли емо и наређујемо, што ће силу закона имати:

Чл. 1. Ванредно стање и преки суд, који су указима нашим од 20 овог месеца проглашени за округ ћприоречки, проглашују се и за срез бањски, округа алексиначког.

Чл. 2. Наш указ, који је издат под 22 тек. месеца, о накнади трошкова, који се учине ради повраћаја реда и послушности, важи и за срез бањски.

Чл. 3. Указ овај ступа у живот од дана краљевог потписа.“

Дневне новости.

(На Цетињу) прослављен је Лучин дан, као обично сваке године, црквеном свечаношћу празник онога дана, када се божији угодник и велики владика црногорски, св. Петар, преставио. На служби божјој, која је тога дана у овд. св. обитељи служена, чинодејствовао је високопреосвештени митрополит г. Висарион, а присуствовали су Њихова Височанства књаз и књагиња са свијетлим члановима високога владајућег дома, достојанственици и чиновници црногорски, школска младеж и многобројни побожни народ.

Сутра дан, на дан смрти владике Петра II., дан је у покој његове душе парастос у овд. св. обитељи, на којем су такође присуствовали Њихова Височанства књаз и књагиња са својим достојанственицима и народом.

(Новоименовани министар резидент аустро-угарски на Цетињу) потпуковник Милинковић предао је 16. окт. своја пуномоћија књазу Николи у нарочитој аудијенцији. Том приликом рекао је потпуковник Милинковић између осталога и ово: „Ја се ценим срећним, да могу овом приликом Ваше Височанство о чуствима пријатељства и искрене наклоности која Његово Величанство мој узвишени Господар има спрам Вас и о симпатији којом влада Његовога Величанства прати племенита настојања Ваша, да из толикијех и славнијех бојева ујамчите земљи Вашој благодети мира, настојања која увда могу рачунати на потпору моје владе“.

Из одговора којим је господар црногорски пропропратио речи новоименованога министар резидента доносимо следеће место: „Чуства благонаклоног пријатељства која ми саопштавате од стране Вашег узвишеног господара, као и уверања о симпатичној потпори владе царске и краљевске, за мене су у толико драгоцевија, што ће ми олакшати задаћу, храбрећи ме снажно, да останем на линији држања, којом сам пошао, у тежњи да коначно изведем моју земљу на пут напретка и цивилизације“.

(Камен за Вранков споменик.) Вршачко „Српство“ пише: „Дуго је одбор по вршачким планинама тражио с каменарима заједно згодан камен за резање и тесање, те с тога није се до сад ни могао такав камен послати карловачком одбору. Но пре кратког времена нађен је такав диван камен и згодан за резање од по метра у квадрату и сада смо у стању нашим читаоцима јавити, да је исти са свим готови да ће се идуће недеље отправити у Карловце.“

(Добротворна задруга Српкиња вршчанкиња) држала је у прошлу недељу, 30. октобра главну скупштину, на којој је вођала о уставу, који је министарство с многим примедбама повратило, да се према тим поправи и за тим министарству поново на потврду подносе. Надати се да ће министарство већ једном потврдити устав добротворне задруге Српкиња вршчанака, како би и ова задруга могла ступити у круг осталих посестрима својих, те све скупа одлично порадиле на унапређењу народног живота нам.

(Беседа у Белој-Цркви.) Сутра, у среду 2-ог новембра приредиће белоцрквенско певачко друштво уз суделовање вршачког певачког друштва у Белој Цркви у дворани код „Беча“ беседу с игранком. На тој беседи певаће вршачко певачко друштво.

(Иредентисте.) Пре неколико дана прегледана су у Мљетцима станови одветника Сбисе из Поречa, код којега је нађено и компромитујућих листова, даље прегледан је стан одветника Росе из Мутје, аустријског војничког бегунца, и најзада и кућа трговца Видота. Говори се да иредентистички одбори намеравају кости погубљеногa Оберданка ископати о годишњици његовог погубљења. По Трсту се шире Оберданкове фотографије, но полиција и редарство даје их заплењивати.

(Потреси у Малој Азији.) О потресима у околини Смирне, Черме и Киоса јављају следеће појединости: У околини Вурле разорено је 200 кућа, више од 1000 особа остаде без куће и кућишта а 17 особа је рањено. Десет села у околини Черме је опустошено, 57 особа погинуло, 151 рањено, 3639 фамилија без крова. У Зазинлару није остала ни једна зграда цела. У месту Рајс-Дере имаде 22 мртва, у Еритреји 6, Јулбаци 3, Овацику 3, Пирги 8, Сирадами 3, Кариквјоју 7, Каторацику 2, Кермигоји 3. У свим местима имаде осим тога још 300 рањених. Други један лист јавља да на 14000 фамилија осташе без куће и кућишта, те станује под ведрим небом.

(Велика несрећа) догодила се ту неки дан у Лајчави. Ђенерао у миру пл. Вацех беше с вечера са својом супругом отишао у једну оближњу гостионицу на вечеру, оставив осмогодишњу ћерку своју код куће. Девојче израђивало је своју школску задаћу. Радећи гурне нехотице лампу, која се превали на њу и за тили часак стајаше сва у пламену. По несрећи не беше ни од млађих нико код куће. Кад су родитељи око 9 сах. кући дошли, нађоше ћерку своју онесвешћену у тешким ранама на лаћосу собе. Тек после дужег времена дође несретно девојче к себи. Лекари сумњају да ће преболети, јер је грозно спржена. —

(Нађен стари рукопис.) Римски листови јављају, да је пре неколико дана нађен у књижници пропаганде католичке (старомисирски) рукопис библије, за којега веле да се датира из другога столећа после Христа. Веле да је начињен по Септуагинти и да садржи мањкајући 400 стихова књиге Јов. Рукописом овим испуниће се празнина Септуагинти; разуме се ако тај рукопис није какав плагијат, што свакако тек испитати ваља.

(Каква је била Дарвинова вера?) То се види из овога места у једном писму његовом.

„Што се тиче мога посматрања, то је питање које има важност за мене самога. Но кад ме питате, ја вам одговарам, да се моје мишљење често мења. Да ли човек заслужује име тајисте, зависи у осталом од дефиниције, која се овоме изразу даје. Па и у времену мога највећег колебања нисам никада био атејита, у смислу да одречем биће божје Ја по највише мислим — (и све чешће што сам бивао старији), — но не баш увек, да би најбоље било моје духовно стање назвати именом „агнотичара“.

(Стари ђак.) На берлинском свеучилишту налази се један слушалац коме је тек 69 година. У својој младости учио је богословију, те је постао мисионарсм у Трансвалу. Тамо се оженио ћерком једнога богаташа, живио је срећно и блажено, док пред неколико година не изгуби жену и децу. Услед тога поврати се у домовину своју, те се посвети медицинској науци. После свршених наука мисли се кренути опет у Трансвале.

Политичке вести.

— 28. нов. вођени су у Бечу преговори између Тисе, Бедековића, Филиповића и Утјешеновића. Сутра дан саветовали су се угарски министри Тиса, Сапари, Орци, Кемењ, Сечењи и троједнички министар Бедековић о унутрашњим троједничким стварима. Идућег дана настављено је саветовање.

— Из Беча јављају да у троједничкој ствари није још никакво решење донесено. Троједнички заступници на сабору угарском да не ће ући у сабор ако до 8. (20) нов. не буде именован бан. Говори се и о колективном полагању мандата посланичких.

— „Лојд“ јавља да се професор Ђаја и остали чланови одбора радикалне странке налазе још у Београду.

— „Лојду“ јављају да је краљ Милан позвао к себи прваке либералне странке Јована Ристића, Милојковића и Ал. Васиљевића.

— Бугарски министар Балабанов стигао је 28. окт. у Беч. Данас, 31. окт. полази Балабанов из Беча.

— Из Берлина јављају да посета престолонаследника немачког у Мадриду имаде свог већег значаја.

— „Нор“ побија вест да ће се велики кнез Алексије, брат цара руског венчати ћерком грофа париског.

— Ђенерали Каулбарс и Собољев добили су бригадирска места у војсци руској. И Лесовој и Полсиков увршћени су у војску.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

Црквено-словенски буквар са читанком за други разред српских основних школа, саставио Мита Нешковић. Издање српске књижара браће М. Поповић у Новом Саду 1883. Цена 16 нов.

Тако се зове нова школска књига, којој горе исписасмо потпуни наслов и које је цељ: да ученицима другога разреда срп. основ. школа послужи као ручна књига за изучавање црквено-словенског језика.

На први поглед увериће се читалац, да имаде посла са књигом, коју је написао стручан човек, коме су познати методично-дидактични услови, који се постављају састављачима школских књига. Наша школска књижевност (елементарна) може се у опште похвалити својом бујном производњом како у по-

гледу квантитета тако исто и квалитета. Начело слободног надтицања ухватило је корен и у нашој књижевности, те је монопол књижарскога рада и производње ишчезао пред пољетом слободнијег живота. Од када је у овом погледу наша школа опроштена старих окова, којима беше сапутан духовни живот њен, од то доба и бележимо знатан напредак наше школске књижевности, јер је створено поље свакоме, ко се осећа способним, да пише школске књиге, а строга и праведна критика позвана је да недостојна дела по вредности њиховој оцени и да им врата школска затвори.

Са задовољством бележимо, да је наше учитељство прегло, да попуни празнину наше основне школске књижевности, те тим на делу да докаже: да је за састављање школских књига позвано једино оно учитељство, које својим стручним темељним образовањем, својим практичним искуством и познавањем позива и задаће основне школе, те највише пружа гаранције, да ће према развијеној потреби наше елементарне наставе најбоље обрадити поље школске литературе. Јер заиста нема веће бесмислице, него да за школе пишу књиге људи, који по својој стручној теми ни по позиву своме нису на то позвани. Упородивши такав чин према другим позивима и извести отуда логичне закључке јасно би доказало нашу поставку: „да школске књиге треба да пишу стручни школски људи, који на пољу школске наставе имају искуства и који на педагошко-књижевном пољу доказаше своју стручну спрему и способност.“ Ово је наше уверење, које је искуство освештало и потврдило.

Но да пређемо к приказу Нешковићевог црквено-славенског буквара. Пре него што пређемо самој ствари, ваља нам напоменути, да учење црквено-славенског језика отпочиње у II. разреду основних школа. Језик је овај за ученике овога разреда стран језик, кога они не разуму. Због еминентне важности његове по нашу школу и цркву дато му је место у II, разр.; то управо и јесте најглавнији разлог, због чега му отворише двери тога разреда, јер са црквено-славенским језиком скопчан је живот и биће наше цркве; тим језиком учи наша црква своју верну децу, да се око ње у заједницу прибирају; то је језик, у ком се налази ризница онога језика, којим говораху наши прадеди и праоци; то је језик пун лепоте и песничког полета и велике богаштине у изразима. У кратко: црквено-славенски језик неразлучан је део нашег црквено-народног бића. Са тих важних разлога уведен је он у основне школе да га ученици због својих дужности у цркви још у младости својој изучавају.

Но да би се жељени успех постигао, нужно је да се при изучавању црквено-славенског језика поступа што елементарније, да метода одговара тешкоћи предмета и постепеном духовном развитку ученика. Са задовољством признајемо, да напред изложени црквено-славенски буквар носи на себи обележје, да га је обрадио човек вештак, ком је школа, настави вишегодишње свакидање занимање и проучавање. Сам досадањи књижевни рад писца овога буквара била би довољна гаранција за ваљаност ове школске књиге; али ми ћемо по дужности својој да изнесемо на јавност врлине ове књиге, да се види начин систематско уређени методично-дидактични распоред, поступак у излагању градива, које све стоји на висини данашње педагогијско-методијске знаности. (Свршиће се.)

Браћи словенској.

Већ се једанпут радовао чески народ, да ће заступнике своје браће словенске а исто тако и њему наклоњене представнике осталих народа, моћи поздравити као сведоке и участнике при свечаном отварању „Народног позоришта.“

Има две године, како је судбина клета тај лепи над наш променула у тешки бол. Но народу ческоме који је досада толико невоље већ претрпео, који се у толиким разним борбама очеличео, није ни овај удар судбе сломио дух; неумитни пожар уништио је истина дивотно дело и посао од толико година, или није уништио племениту тежњу и безврајно пожртвовање народа ческога. Величанственије но пређе стоји данас пред нами зграда народног позоришта.

Дана 18, нов. посветиће се овај свети храм вештина и отвориће се словенској уметности. Будућим вековима биће он трајан споменик нашег препорођија, гласан сведок напретка, образованости и силе духа ческога.

Свима вама браћо, који сте у напору нашем искрено учешће имали, па и новчану помоћ на дело прилагали, обраћамо се саде, да отварање Народног позоришта, тај у нашим животу тако значајан тренутак, да ћете заједно да прославимо те увиђавајући сјај ове свечаности да дате нов доказ о вашем братском осећању према нами.

Дођите заједно да се радујемо сви, које веза крвна и сродство душевно с нама спаја, дођите сва деца мајке Србије.

Ко пак позиву може доћи, нека нам јави свој долазак па да вам свима, које смо позвали на породачну свечаност своју, можемо у овим данима заједничке радости спремити место међу нами.

У Прагу дне 8. нов, 1884.

Одбор
Друштва за грађење народног позоришта.

(Позив овај послан нам је од стране одбора за грађење ческог народног позоришта у Прагу с молбом, да га у листу нашем обнародујемо. Одзивајући се молби приморани смо приметити, да је позиве ове ваљано раније обнародовати. Овако ће они у многе словенске крајеве стићи таман онда, кад се буде обављала светковина прашка, или кад иста већ прошла буде. Разуме се, да о суделовању ових крајева под таквим околностима неће моћи ни говора бити, и да ће одбор самим себи имати пребацити, ако при светковини овој славенска племена и поједини крајеви словенски не буду у оној мери заступљени, као што то изискује значај ове културне појаве.)

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Будимпештанска земаљска изложба.

Као што је познато и читаоцима овога листа, биће велика земаљска изложба у Будимпешти год. 1885. која ће се отворити месеца маја те године и трајаће до месеца октобра. Ми ћемо о овој изложби другом приликом проговорити више, осим другог и зато, што ће се на тој изнети на видик прво и прво и у најглавнијем делу производи земљерадње сваке врсте, које се тежају и изводе у Угарској.

Како се народ наш понајвише бави земљерадњом: ратарством, баштованлуком, виноградарством и т. д. имаће дакле прилике и наши вредни земљерадници на тој великој изложби, да се покажу пред светом радом својим и вредноћом. Исто тако биће ту угодне прилике за приказ и такмачење и напредним нашим занатлијама, рукоделцима без разлике и у том нарочито нашој домаћој народној индустрији и т. д.

За овај пар јављамо само толико, да се овде у Новом Саду, подстицањем и заузимањем ововарошког великог жупана, г. Феликса пл. Парчетића склопио за ту изложбу српски одбор, и у том одбору дато је првенство овдашњим занатлијским задругама, српској и такозваној „првој новосадској“, за тим овдашњим већим индустријалцима. Одбору том председник је ововарошки сенатор г. Ст. Поповић Пецијаа у одбору су осим других чланова речене српске занатлијске задруге, секретар јој г. проф. Ст. Милованов и покретач овострано удруживања Срба занатлија, г. проф. А. Сандић.

До који дан издаће одбор овај опширан позив и програм о тој изложби за оне, који у срезу овом буду ради, да пошљу производе или работе своје на ту изложбу у Будимпешти. Срезу овом потпадају Жабаљ, Тител и друга у околини овој већа и мања места.

За ову велику изложбу угарску заузима се највећма потпредседник приређивача јој, гроф Евђеније Зичи, који тога ради путује по главнијим местима по Угарској, те ће сад у недељу 6. (18.) овог месеца доћи и овамо у Нови Сад, где ће држати јавно предавање о тој изложби, да би тим потстакао што више изложбеника одавде и из наговештеног среза околине новосадске. Као свуда куд је досад тога ради пропутовао, спрема му и овде нарочити одбор речених двају занатлијских задруга новосадских, договорно са овдашњим индустријалцима, трговцима и земљерадницима — сходан и достојан дочек. Том приликом намеравају и занатлије овдашње и обе им задруге да држе конференцију, у коју ће позвати и грофа Ев. Зичија и све изасланике из среза, који тај дан овамо дођу, и у тој конференцији да претресу овдашње прилике и неприлике занатства и занатлија, које све већма отештавају опстанак занатлијски и унижавају занате у овом крају. О свему том и другом што буде, јавићемо у своје време.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ
Стевана Костовића у Будим-Пешти
од 29. октобра (10. новембра.)

Жито из Потисја	—	—	—	—	79	81 ф.	9.95 ф.	10.30
„ „ „	—	—	—	—	77	„ 78 „	9.85 „	10.10
„ банатско	—	—	—	—	76	„ 81 „	9.75 „	10.10
„ „	—	—	—	—	—	„ — „	—.— „	—.—
„ „	—	—	—	—	—	„ — „	—.— „	—.—
„ бачко	—	—	—	—	79	„ 80 „	9.90 „	10.20
„ „	—	—	—	—	76	„ 78 „	9.65 „	10.—
Жито влашко	—	—	—	—	76	„ 78 „	9.— „	9.85
„ „ по квалитету	—	—			74	„ 75 „	8.25 „	8.75
„ српско	—	—	—	—	75·5		„ —.— „	—.—
„ „	—	—	—	—	—	—	„ —.— „	—.—
Узанц-жито за март-април 1888.	—	—					ф. 10.22 „	10.24
„ за септ.-октобар	—	—	—				„ —.— „	—.—
Раж мађарска	—	—	—	—	—	—	„ 7.50 „	7.80
„ влашка	—	—	—	—	—	—	„ 7.25 „	7.40
Јечам за храну	—	—	—	—	—	—	„ 7.— „	7.30
„ за пиваре	—	—	—	—	—	—	„ 8·— „	9.—
„ влашки	—	—	—	—	—	—	„ 6.80 „	7.10
Зоб трг. роба	—	—	—	—	—	—	„ 6.40 „	6.60
„ фина роба	—	—	—	—	—	—	„ 6.70 „	6·90
Узанц-зоб за март-април 1888.	—	—					„ 7.22 „	7.25
„ за септ.-октобар	—	—	—	—			„ —.— „	—.—
Проја мађарска	—	—	—	—	—	—	„ 7.— „	7.25
„ влашка	—	—	—	—	—	—	„ 7.25 „	7.75
„ влашка за пролеће	—	—	—	—	—	—	„ —.— „	—.—
Кукуруз, готова роба, банатски	—	—					„ 6.25 „	6·30
„ „ „ влашки	—	—	—	—			„ —.— „	—.—
„ за јули-август банатски	—	—					„ —.— „	—.—
„ за септ.-август банатски	—	—					„ —.— „	—.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	—	—					„ —.— „	—.—
„ за мај јуни 1884.	—	—	—	—			„ 6·53 „	6.56
„ за јан. фебр. март, банатски нови							„ —.— „	—.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов							„ —.— „	—.—
Репица готова роба Kohl	—	—	—	—			„ 16.— „	17.—
„ банатска	—	—	—	—	—	—	„ 15·25 „	16·25
„ за август-септембар Kohl	—	—					„ 13.75 „	14.—
„ за јули-август банатска	—	—					„ —.— „	—.—
Горушица по квалитету	—	—	—	—			„ 8.25 „	8.50
Мувар „ „	—	—	—	—			„ 8.— „	8.25
Лаено семе по квалитету	—	—	—	—			„ 12.25 „	12.50
Кудељно семе „	—	—	—	—			„ 11.50 „	12.—
Бикеж по квалитету	—	—	—	—	—		„ 6.50 „	7.—
Пасуљ бели нови	—	—	—	—	—		„ 10.25 „	10.75
„ „ стари	—	—	—	—	—		„ —.— „	—.—
„ шарени	—	—	—	—	—		„ 7.25 „	7.75
Погачице од репице	—	—	—	—	—		„ 6.50 „	7.—
Погачице од горушице по квалитету	—	—					„ 6.— „	6.25
Паприка трг. роба	—	—	—	—	—		„ 17.— „	18.—
„ фина роба	—	—	—	—	—		„ 45.— „	48.—
„	—	—	—	—	—	—	„ —.— „	—.—
Мед оцеђен	—	—	—	—	—	—	„ 40.— „	42.—
„ восчан	—	—	—	—	—	—	„ 39.— „	40.—
„ за октобар-новембар оцеђен	—	—					„ —.— „	—.—
Восак рожњавски	—	—	—	—	—	—	„ 140.— „	142.—
„ славонски	—	—	—	—	—	—	„ 142.— „	144.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма							„ —.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	—	—					„ 9.25 „	13.—
„ „ уванц роба за нов. у бурадма							„ —.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	—	—					„ 9.50 „	—·—
„ босанске гот. роба нова у бурадма							„ —.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	—						„ 9.25 „	14.—
„ „ уванц роба за нов. у бур.							„ —.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	—						„ 9.50 „	—·—
Пекмез, готова роба, славонски	—	—					„ 18·50 „	18.75
„ банатски	—	—	—	—	—		„ —.— „	—.—
„ август-септембар славонски	—						„ —.— „	—.—
Свињска маст варошка	—	—	—	—			„ 64.50 „	65·—
„ „ сеоска роба	—	—	—	—			„ —.— „	—.—
Сланина сољена варошка	—	—	—	—			„ 55.— „	55.50
„ „ сеоска роба	—	—	—	—			„ 53.— „	53.50
Шпирке прима мађарске 1882	—	—					„ 16.— „	17.—
„ прима мађарске 1883	—	—					„ 12.50 „	14.—
Шпирке секунда „ 1883	—	—					„ 9.— „	11.—
„ прима српске 1881.	—	—					„ 15.50 „	16.—
„ прима босанске 1883.	—	—					„ 12.— „	13.—
Овчије коже српске по 102 ком.	—	—					„ 135.— „	150.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.							„ 47.— „	50.—
„ „ македонске по 56 ком.							„ 150.— „	165.—
Јагњеће српске нове 102 ком.							„ 108.— „	115.—
„ нове хрватске 102 комада						—	„ 115.— „	120.—
Козије хрватске за 56 кила	—	—	—				„ 65.— „	68.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила							„ —.— „	—.—
„ српске за 56 кила	—	—	—	—			„ 65.— „	68.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Ове је недеље одпочео житарски рад са чврстим правцем и кадкад су одобраване и више цене са 5—10 нов., а то важи нарочито за влашку робу. Луче и данас долазе јефтинија извешћа из Америке, те је с тога и код нас ослабило расположење за куп. Кукуруз је без икаква посла, а термин за мај-јуни држи се кроз шпекулацију, која не пушта цену испод ф. 6.50. Као што сам већ једном јавио, био је јечам јако донашан из Влашке, те с обзиром на то, што је роба добра и бела, продавано је више таквих партија по врло добрим ценама. Данас је пак слаба куповна воља, јер је подмирена потреба за сада. Добра, трговачка зоб је тражена; роба се не доноси прекомерно, а потрошиоци суделују врло живо при купу, те плаћају и високе цене наиме у малим партијама.

Продукти. Посао са шљивама једнако се потеже, а за prima крупну робу непрестано је добро расипитивање, јер експортери нису још покрили сасвим своје продаје у иноземству, које су учинили у напред. Лошија, као и ситна роба, бележи као и пређе. Босанска узанс-роба плаћа се до ф. 9.5/, ф. 9.75 до 100 комада ф. 13.—, до 105 комада ф. 12.—, до 110 ком. ф. 11.— до ф. 11.25, до 115 ком. ф. 10.50 до ф. 10.75. Цена прима пекмеза чврста је, а куповна воља добра. Меда недостаје и радо би се плаћао по ф. 40.— Пасуљ је тражен за извоз, а слабо се налази hochprima робе. Цена кудељног семена скаче, те мале поште, које се амо доносе, налазе за извоз брзу пролаз по ф. 11.50. Коже. Садањи вашар био је добро посећен од странаца, но промет није био баш тако велики јер су имаоци робе искали врло високе цене и услед тога је био промет врло мален у неким сортама. Овчијих кожа продано је око 60.000 комада и то: немачке шкопљене по ф. 2.80 и ф. 3.40 од пара, српске ф. 135.— и ф. 150.— од 102 ком. босанске и хрватске ф. 46.— до ф. 50.— од 56 кила, са 2% шконто. Јагњећи кожа беше мало на плацу, а бележе: бачке ф. 90.— до ф. 120.—, за ћурчије ф. 125.— до ф. 135.—, босанске и хрватске за табаке ф. 95.— до ф. 110.—, за ћурчије ф. 115.— до ф. 130, српске ф. 110.— до ф. 125.— све од 102 комада. Козијих кожа беше беше такође слабо. Босанске, хрватске и бугарске бележе: ф. 65.— до ф. 69.— од 56 кила са 2 проц. шконто, мађарске ф. 170.— до ф. 175.— од 102 ком. Хеберлинге мађ. ф. 155.— до фор. 160.— босанске и хрватске ф. 120.— до ф. 135.— од 102 комада. Јарећих кожа беше слаб промет, а и високо су држане од имаоца и тражи се за њих по квалитету од фор. 150.— до ф. 165.— од 102 комада. Говеђе коже, мађарске краље бележе: ф. 105.— до ф. 108.— до ф. 112.— немачке краље ф. 110.— до ф. 114.—, воловске ф. 112.— до ф. 115.— све са рогови од 100 кила. Prima ф. 12.50 до фор. 13.50 од пара, средње ф. 10.50 до ф. 11.50 од пара. Телеће коже без главе ф. 215.— до ф. 220.— са главом 10—15 проц. јефтиније. Сољене говеђе коже. Учињено је неколико закључака за те коже и то: од 30 до 40 кила тешке по 45 до 46 новчића по килогр., од 40--45 кила тешке по 47—48 нов. по килогр. Све са рогови.

Исправак.

У „прегледу“ задњег броја, где је реч о Србији остала је не поправљена једна већа погрешка која квари смисао дотичне реченице. Тамо стоји: да се показују греси... а треба: да се покају греси...

✝

У име све родбине наше тужним срцем јављамо свима знанцима и пријатељима, да нам је наш мили

ЂУРО ПОШМУГА

прото плашчански и члан епарх. конзисторије г. карл. дана 26. окт. у 41 години живота после дугог и тешког боловања преминуо.

У Плашком 27. октобра 1883.

Ожалошћени: Јелена удова противица Пошмуга, Петар брат, Марија, Анина и Симица сестре.

Ред вожње железничких влакова
од 15. октобра о. г.

БУДИМПЕШТА-НОВИ САД.

	путнички влак	мешовити влак
Будапешта (Јозефштат) полази	8·30 ујутру	8·23 у вече
Будапешта (Францштат) . . .	8·40 „	8·47 „
Суботица стиже	1·19 п. п.	4·30 ујутру
Суботица полази	1·45 п. п.	5·20 „
Нови Сад стиже	4·28 п. п.	9·20 пре п.

НОВИ САД-БУДИМПЕШТА.

	путнички влак	мешовити влак
Нови Сад полази	11·02 пре п.	6·20 п. п.
Суботица стиже	1·44 п. п.	10·09 у вече
Суботица полази	2·10 п. п.	10·50 „
Будапешта (Францштат) . . .	7·09 у вече	6·53 ујутру
Будапешта (Јозефштат) . . .	7·19 у вече	7·08 ујутру

Ред пловидбе
од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1 3/4 сах. после подне.

Отправништво.

ЗУБНИ ЛЕКАР
В. ДИК
приспеће у понедељак 4. новембра и ординовање до 18. новембра у гостиони код царице „Јелисавете.“

ОГЛАСИ.

Стечај.

У оскудици школског кућишта немогосмо до данас до ваљаног и испитаног учитеља доћи, но сада будући, да за школско кућиште имадемо купљени од државне камаре и славном дирекцијом под бр. 6673. од 4. октобра т. г. одобрени, налажећи се у месту ишпански квартир; то се овим стечај на упражњено учитељско место на вероисповедној школи отвара. — Плата је у готовом 200 фор. а. вр., 20 меци жита, 10 меци кукуруза у зрну, 2 фата дрва, два фата сламе, 1 1/2 ланац ораће земље, и од сваког погреба 40 новчића.

У школском кућишту имаде за учитеља 3 собе, шпајз, кујна, подрум, штала за коње, штала за рогату марву, шупу за кола, башта са изредчом виновом лозом насађена.

Дужност учитеља биће мимо дневне школске наставе у цркви појати и децу у пјењу обучавати, к тому и мађарски језик знати.

Проситељи, који ово место получити желе, имају своје молбенице са свидетелствама на долупотписано председништво до 20. новембра т. г. поднети.

Велика Маргита 23. октобра 1883. 2—3

Мита Николић, подпредседник и перовођа. **Милан Жан**, парох и школски председник.

ЗА ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушки и женски хаљина**, као и сваковрстни мантила за госпође и девојчице, постављени свилени и брокат мантила, мантила против кише, мушки и женски бунди налази се са најјефтинијом ценом и солидном послугом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.** 34—200

ПОМОДНА, ГАЛАНТЕРИЈСКА и белог еспапа трговина
К. А. СУБОТИЋА
у Митровици 2—3
потребује старијег и млађег помоћника.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Д. Ј. ЈОВАНОВИЋА И СТОЈИЋА
у Земуну
потребује два спомоћника, који одма у радњу ступити могу. 2 3

АЛЕКСАНДАР АДАМОВИЋ
ТРГОВАЦ СА ВИНОМ И ПОСЕДНИК ВИНОГРАДА
на брду Салаксији (у Фрушкој Гори)
има у свом подруму у **Новом Саду** у својој кући под бројем 244/5 преко пута од варошке куће
СТАЛНО ВЕЛИКО ДОБРО УДЕШЕНО СТОВАРИШТЕ
сремских природних
БЕЛИХ, ЦРНИХ и ШИЉЕР-ВИНА
препоручујући иста препродавцима и већим трговцима, по најјефтинијој цени како којој врсти дневна буде, у бурадима по 50 литара и на више.
Бурад се на захтевање, купцу ув јамчевину и на послугу дају.
Исти има у горе наведеном стоваришту свом
ИЗВРСНЕ СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ
и
ПРАВЕ КОМОВИЦЕ РАКИЈЕ
Молећи за што веће поручбине даје иудилац уверење да ће све налоге које добио буде, неодложно и најбоље извршити. 32-40

Властник др. Свет. Милетић. Одговорни уредник Тоша Бекић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.